

این بار تیتراژ فیلم «شب یلدا»

پس از این زاری مکن

به بهانه بلندترین شب سال، سراغ تیتراژ «شب یلدا» اثر کیومرث پوراحمد رفتیم

که از محبوب‌ترین فیلم‌های سینمای ایران است

تجربیات شکست عشقی تماشاگران ایرانی هم که حداقل یکی، دوتایش را در کارنامه قلبی‌شان دشت کرده بودند، در این همذات‌پنداری بسیار مؤثر بود. هرچه بود شب یلدا یکی از مصداق‌های بارز «سخن کز دل برآید لاجرم بر دل نشیند» در سینمای ایران بود و سوچ پوراحمد بخوبی به مخاطبان منتقل می‌شد.

الان را نینبید که کیومرث پوراحمد در زمین سینما با وجود نیت خیر و ایده‌های خوب و تلاش‌هایش، به تیر دروازه می‌زند، در آن سال‌های دور و بویژه در همین «شب یلدا»، نه تنها با روایت‌های او همراه می‌شدیم بلکه فراتر از آن به حدیث نفس او دل می‌دادیم و همراه با شخصیت اصلی‌اش حامد، آه و ناله می‌کردیم. البته

۱. تیتراژ غلط انداز!

احتمالاً حس و حال حامد با بازی محمدرضا فروتن - که نمی‌دانم چرا آن‌موقع این‌قدر دوستش داشتیم و به دل می‌نشست و این سال‌ها همه آن کارهایی که می‌کند دیگر به چشم‌مان نمی‌آید - که بعد از بازگشت از فرودگاه و بدرقه همسرش مهناز و دخترش نازی همراه با آهنگ «دل دیوانه» ویگن، زار می‌زند، مجال دقت به تماشاگران و وقت آن را نمی‌داد که تیتراژ را هم دنبال کنند. خوشنویسی تیتراژ با خطاطی محمود سینایی‌نژاد البته ایرادی نداشت و زیبا بود، بلکه اشتباه در اطلاعاتی بود که برای نوشتن به او دادند. اولین غلط تیتراژ مربوط به اسم هیلدا هاشم‌پور، بازیگر نقش پریا فردوسی است که نام فامیلی او را هاشم‌زاده می‌نویسند. اما مهم‌تر از این اشتباه، نوشتن اسم کامبوزیا پرتوی (مشاور فیلمنامه) به صورت کامبیز پرتوی بود.

۲. یک فیلم خانوادگی

وقتی صحبت از خانواده سینمایی و مشارکت اعضای یک خانواده در تولید فیلم می‌شود، معمولاً خانواده مخملباف یا خانواده داوودنژاد را به یاد می‌آوریم. اما پوراحمد در شب یلدا هم تقریباً به روش خانوادگی عمل کرده است که نتیجه درخشانی هم داشت. مادرش پروین دخت یزدانیان که پیش‌تر در کارهای دیگر پسرش همچون قصه‌های مجید در نقش بی‌بی درخشیده بود، اینجا هم مادری می‌کند و نقش عزیز را به عهده دارد. نقش نازی، دختر حامد را هم دختر کیومرث پوراحمد، مریم بازی می‌کرد که این سال‌ها در خارج از کشور زندگی می‌کند و به کار هنری مشغول است. نام همسر پوراحمد، مهرانه ربی هم در تیتراژ فیلم به چشم می‌خورد که کار صحنه‌آرایی و انتخاب لباس را انجام داد. ربی سال‌ها قبل در دو فیلم منشی صحنه بود؛ شکار خاموش باز هم به کارگردانی همسرش پوراحمد و روز باشکوه به کارگردانی کیانوش عیاری.

۴. تهیه‌کننده حاضر!

یکی از نام‌های مورد اشاره تیتراژ شب یلدا، علی قائم‌مقامی است. او که در این فیلم مدیرتولید بود، در سال‌های بعد باز هم با پوراحمد کار کرد. منتهی بجز مدیریت تولید فیلم، به مقام تهیه‌کنندگی هم رسید. قائم‌مقامی تهیه‌کننده دو فیلم آخر پوراحمد تا اینجا یعنی تیغ و ترمه و کفش هایم کو بود.

۵. تیتراژ اصلاحی

جالب است که آن دو غلط مهم تیتراژ اول، در تیتراژ پایانی اصلاح می‌شود، یعنی هم اسم هیلدا هاشم‌پور را درست می‌نویسند و هم اسم کامبوزیا پرتوی را. فقط معلوم نیست چرا اشتباه‌های تیتراژ اول را اصلاح نکردند و آن را به امان خدا رها کردند.

یکی از نکات قابل اشاره تیتراژ پایانی، دیدن اسم ایرج کریمی، منتقد و فیلمساز است که یک سال پیش از شب یلدا، اولین فیلم سینمایی‌اش، «از کنار هم می‌گذریم» را ساخته بود. در فیلم پوراحمد، صدای کریمی پشت تلفن و در قالب شخصیتی هم‌نام خودش (ایرج) شنیده می‌شود.

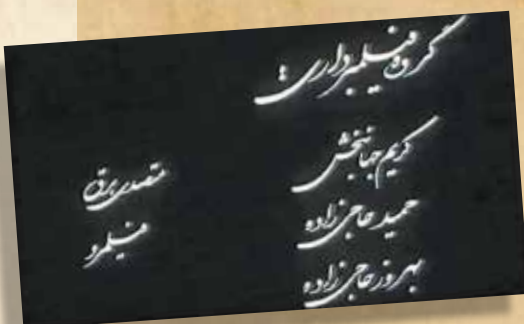
۳. تهیه‌کننده غایب

یکی از نکات جالب تیتراژ فیلم شب یلدا این است که خبری از اسم تهیه‌کننده فیلم، تقی علیقلی‌زاده نیست و این تنها نام مؤسسه فرهنگ تماشا - که علیقلی‌زاده مدیرعامل و عضو هیأت مدیره آن است - به عنوان سرمایه‌گذار در تیتراژ نوشته شد. آخرین کار تهیه‌کنندگی او در سینما، فیلم رستاخیز به کارگردانی احمدرضا درویش است.

۶. قدرشناسی کم‌نظیر

یکی از مهم‌ترین نکات تیتراژ پایانی شب یلدا که کمتر نمونه‌اش را در فیلم‌ها دیده‌ایم، احترام به دستیاران و اعضای گروه‌های مختلف فیلم است. معمولاً رسم بر این است که اسم مدیران و سرگروه‌ها را اول از همه می‌نویسند و بعد اسم دستیاران و اعضای دیگر گروه را به ترتیب اولویت و اهمیت می‌بینیم، اما اینجا اول اسم زحمت‌کشان رده پایین‌تر را نوشتند و بعد اسم سرگروه‌ها را. به عنوان مثال در گروه فیلمبرداری اول از همه اسم متصدی (همیشگی) برق، کریم جهانبخش - پسوند سفیدکمر او را البته ننوشتند - را می‌نویسند و بعد حمید حاجی‌زاده و بهروز حاجی‌زاده (فیلمرو)، بعد پیمان شادمانفر (امور فنی) - که امروز از بهترین مدیران فیلمبرداری است - و بعد نورپرداز و بعد دستیار فیلمبردار و سرانجام آخر از همه حسین جعفریان، مدیر فیلمبرداری را. بجز این، دیدن اسم محسن آرم، منتقد نام‌آشنای سینما هم در تیتراژ پایانی شب یلدا جالب است. نام او در بخش همکاران روابط عمومی فیلم دیده می‌شود.

وسر آخر این‌که

ایران جمعه شماره ۳۱ دوره جدید (ضمیمه آخر هفته روزنامه ایران)

صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی / مدیر مسئول: مهدی شفیعی / سردبیر: جواد دلیری

معاونان سردبیر: امیر یوسفی، سرکه بارسقیان / طراحی لیات: خسرو نقیعی / دبیر ویژه‌نامه: محسن بوالحسنی / دبیر مجله دوم (پرسه): میترا فردوسی / دبیر مجله: صابر محمدی، ابراهیم افشار، نگار حسینی، فرحناز دهقی، فاطمه رجبی، مریم میری، علی رستگار، یگانه خدای، بهناز مرشدی و کیمیا سادات

دبیر اجرایی: جواد عبدی / دبیر عکس: ابوالفضل نسایی / مدیر هنری: محمد طاهری / مدیر فنی: حجت حکیمی

صفحه‌آرایی: مهدی بخشی، دنیا حق‌شنو، محمد عباسپور / ویراستاری و حروفچینی: گروه ویراستاری و حروفچینی «ایران»

لیتوگرافی و چاپ: مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران